

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

Att.: jura@naturerhverv.dk

**Høringssvar vedrørende: Forslag til ændring af lov om randzoner,
J.nr. 2012-0072204**

Landskabsværkstedet

Frederiksberg Runddel 3F
2000 Frederiksberg C

T: +45 3336 3876
E: info@landskab.nu
H: www.landskab.nu

Dato: 23.feb. 2012
Sag: Høringssvar

Foreningen Landskabsværkstedet har med stor interesse læst forslaget til ændring af lov om randzoner og anbefaler, at lovforslaget fremsættes og vedtages af Folketinget. Landskabsværkstedet har følgende kommentarer til lovforslaget:

Offentlighedens adgang til naturarealer udlagt som randzone efter randzonenloven

Landskabsværkstedet støtter forslaget om, at adgangen til de udyrkede randzoner skal ske i lighed med de gældende regler for adgang til andre udyrkede arealer i henhold til Lov om Naturbeskyttelse.

Undersøgelser fra Skov & Landskab viser, at mange markveje og stier over de senere årtier er forsvundet i landbrugslandskabet, og det har ført til dårligere tilgængelighed til landskabet og ringere mulighed for rekreativ færdsel. Selvom §26a i Naturbeskyttelsesloven potentielt standser en fortsat nedlæggelse af de rekreativt vigtigste markveje og stier, så må den fortsatte strukturudvikling i landbruget formodes fremover at føre til sammenlægning af marker og nedlæggelse af mange markveje, som ikke er omfattet af §26a.

Landskabsværkstedet finder det herunder paradoksalt, at tilgængeligheden til landskabet og dermed muligheden for en rask travetur eller motion reduceres i en tid, hvor fysisk inaktivitet er en alvorlig samfundsmæssig udfordring. Dette sker samtidig med, at ejerskabet til jorden koncentrerer sig på stadig færre og større ejendomme, hvor stadig flere beboere på landet og i landsbyerne derved mister mulighed for at færdes i landskabet, hvis man ser bort fra de lokale offentlige veje. Disse er dog som oftest farlige at færdes på, f.eks. for børn. Ændringsforslaget kan forbedre tilgængeligheden signifikant, særligt fordi randzonerne generelt ligger som linjestrukturer og ofte vil kunne skabe nye rundtursmuligheder i lokalområdet.

Landskabsværkstedet har også noteret sig muligheden for, at bestemmelsen om offentlighedens adgang til naturarealerne kan fraviges, hvis særlige forhold taler for det. Landskabsværkstedet finder det relevant at præcisere

kriterierne mere end det, der fremgår af bemærkningerne til loven. Det er for upræcist blot at henvise til, at det f.eks. kan være i bynære områder. Det bør derfor fremgå af bemærkningerne, hvilke gener der skal til, og hvordan de skal dokumenteres, for at der dispenseres fra adgangen til de udyrkede arealer. Som hovedregel bør dispensationsmuligheden administreres meget stramt.

Omvendt finder Landskabsværkstedet det helt centralt, at man anerkender de udfordringer, der kan være for lodsejerne i forbindelse med offentlig adgang. Som hovedregel vil der sandsynligvis komme til at færdes få mennesker på randzonearealerne. Men særligt i bynære områder kan der, som det fremgår af bemærkningerne, være udfordringer. Skov & Landskabs undersøgelser af færdslen langs bynære vandløb samt Landskabsværkstedets nyligt gennemførte lodsejerinterview som led i evalueringen "Fakta og myter om stier" viser, at generne generelt ganske få, men at særligt løse hunde og forstyrrelser af vildtet er en udbredt gene for lodsejerne. Derfor bør man både fra centralt hold og lokalt i kommunerne gøre mere for at sikre, at hundeejere følger reglerne. En sådan indsats kan i bynære områder eksempelvis gennemføres ved kampanjer, skiltning og tilsyn, samt ved fornuftige alternativer for hundeejere, der ønsker at slippe hunden løs. Hvis nogle bynære bræmmer bliver særligt befærdede, bør det overvejes at lave en decideret sti på randzonen, hvor jorden opkøbes eller lodsejeren får erstatning ved tinglysning af stien. Sådanne fornuftige og attraktive alternativer vil også kunne styre de fleste besøgendes adfærd. Initiativer som disse bør iværksættes før man evt. tilsidesætter den generelle adgang til randzonerne.

Landskabsværkstedet finder bemærkningerne vedr. hegning af randzonearealerne dækkende, således at myndighederne kan imødegå hegning alene for at forhindre adgang. Det centrale bliver dog, hvordan lovgivningen vil blive administreret i praksis og at kommunalbestyrelsen tager opgaven alvorligt.

Landskabsværkstedet henviser i øvrigt til evalueringen: "Fakta og myter om stier", der undersøger forskellige lodsejeres holdninger til rekreative stier, efter at de har fået en sti hen over deres ejendom. Undersøgelsen viser overraskende positive lodsejererfaringer, men også at der er plads til visse forbedringer, som nævnt særligt i forhold til folk med løse hunde og forstyrrelser af vildtet. Undersøgelsen peger også på, at stier kan være med til at mindske lodsejerproblemer ved færdsel. Eksempelvis ved at kanalisere/styre færdslen, således så folk ikke længere færdes diffust rundt på dyrkningsarealerne, men i stedet vælger at følge de nye stier. Og ellers understreger evalueringen blot, at der generelt er færre gener end forventet, og at glæderne ved stier for halvdelen af lodsejerne ofte overstiger ulemperne. Kun 20 % finder, at stien har haft flere negative end positive konsekvenser, mens resten hverken er overvejende positiv eller negativ. Sammenfatningen af undersøgelsen findes på Landskabsværkstedets hjemmeside: http://landskab.nu/2012/01/13/fakta-og-myter-om-stier_sammenfatning/.

Fjernelse af muligheden for at plante flerårige energiafgrøder

Landskabsværkstedet noterer også, at muligheden for at tilplante randzonerne med energiafgrøder fjernes, hvilket vi ligeledes støtter fuldt og helt. Gennem mange årtier har tilgroning af lysåbne arealer været en særlig udfordring i landskabsforvaltningen. En udbredt tilplantning af flerårige energiafgrøder som f.eks. pil i randzonerne vil forstærke denne virkning. Det vil gøre oplevelsen af landskabet mindre attraktiv, bl.a. ved at hindre de åbne udsigtsmuligheder over landskab og vandløb samt ved at forhindre offentlighedens adgangs- og bevægelsesmuligheder langs vandløb, hvilket med lovforslaget ellers skulle forbedres.

Generel kommentar

Afslutningsvist skal det understreges, at Landskabsværkstedet fuldt ud anerkender den private ejendomsret. Men det betyder ikke, at vi ser den foreslåede "ændring af lov om randzoner" som et ekspropriativt indgreb:

Den private ejendomsret har altid skullet balanceres med hensynet til overordnede samfundsmæssige interesser, defineret af den til enhver tid siddende politiske flertal. Særligt har balancering mellem hensyn til jordbesidderne versus hensyn til den jordløse del af befolkningen været en gennemgående udfordring i den landboretlige historie. Balancen er svinget lidt til den ene og lidt til den anden side over tid. Over de senere årtier er balancen på mange punkter dog mest rykket til de jordløses ugunst. Som sagt er veje og stier løbende forsvundet overalt i landskabet, ligesom udyrkede arealer også er blevet opdyrket. Nok har naturbeskyttelsesloven sikret færdselsret til særligt de større rekreative områder som f.eks. skove. Men når det gælder landbrugslandskabet, så er det generelt gået ned ad bakke med tilgængeligheden for de jordløse. Markveje, kirkestier, skolestier mv. er blevet "nedlagt", dels fordi de mistede tidligere tiders betydning og dels på grund af store strukturændringer i landbruget. I dag er de fleste væk og jorden er kapitaliseret, hvorfor det nu koster dyrt, når kommuner eller andre ønsker at genetablere rekreative stier. Derfor finder Landskabsværkstedet det helt rimeligt og i overordnet samfundsmæssig interesse, at søge at øge tilgængeligheden til landskabet ved at sidestille reglerne for randzonerne med reglerne for alle øvrige udyrkede arealer.

Med venlig hilsen

Søren Præstholt og Jørgen Nimb Lassen
Formand og Næstformand, Landskabsværkstedet